

Nr 968

Av herr Svensson i Eskilstuna m. fl., om ökat inflytande i företagen för samhället och de anställda.

De frågor, som hänger samman med samhällets och näringslivets ömsesidiga behov av informationer och samråd, är för närvarande föremål för en särskild utredning. Industriminister Krister Wickman har med rätta framhållit att kravet på att samhället bör skaffa sig väsentligt bättre möjligheter att påverka utvecklingen i vårt näringsliv inte går tillbaka till något mistroende mot de personer, som i dag har en maktställning på den privata företagsidan. Vårt näringsliv är i många avseenden välskött och hävdar sig ofta gott i konkurrensen på exportmarknaderna. Kraven förs fram därför att ett ökat samhälleligt inflytande baserat på en så ingående kännedom som möjligt om hela näringslivets utveckling är den enda möjligheten att på sikt kunna slå vakt om tryggheten i sysselsättningen i vårt land. Vidare är en sådan utvidgning av den ekonomiska demokratin motiverad från jämlikhetssynpunkt. Den ansluter sig till uppfattningen att våra storföretag främst bör uppfattas som bärare av viktiga samhällsfunktioner och inte som företrädare för vissa ägarintressen.

Den av landshövding Eckerberg ledda utredningen för ökad insyn i näringslivet kommer att ge grunden för en debatt om praktiska ställningstaganden för att tillgodose kraven på en förbättrad insyn i skötseln av och beslutsfattandet i företagen.

Av den anledningen är det olämpligt att binda sig för den ena eller den andra handlingsvägen, innan utredningens betänkande publicerats och underkastats debatt och remissbehandling.

Redan nu finns det emellertid anledning att konkretisera en företagsmodell, som ansluter sig till dagens och morgondagens syn på hur det reella ansvaret i våra aktiebolag bör fördela sig.

Inför den socialdemokratiska partikongressen tecknade industriminister Krister Wickman visionen av ett system där företagsledningarna inte framstår som enbart företrädare för ägarna utan där andra intressentgrupper erkänns på samma villkor som dagens aktieägargrupper.

Tanken anknyter nära till en bolagsform, som Ernst Wigforss skisserat under beteckningen »samhällsföretag utan ägare». Förslaget innebär att aktieägare, samhälle och löntagare gemensamt och på lika villkor utser styrelse i företagen. Dessa tre parter skulle få en tredjedel var av rösterna på bolagsstämman. Många av problemen med dubbla lojaliteter för de an-

ställda, som minoritetsrepresentation för denna grupp kan innebära, skulle försvinna, om makten enligt denna modell tredelades mellan samhälle, kapitalägare och anställda, så att ingen grupp ensam hade makten.

I ett sådant system skulle företagen närmast bli stiftelser utan ägare med en ledning som självklart och uttryckligen har till uppgift att förvalta en del av landets produktiva tillgångar. Företagsledningen skulle befrias från kluvenheten i lojalitet både mot företaget och dess aktieägare, och utsikterna till en mera oreserverad samverkan mellan ledning och löntagare skulle ökas. Tvisten om lönerna skulle avgöras i full vetskap om att det som inte kunde fås ut i lön, helt skulle tas i bruk för effektiviseringen av produktionen.

Med stöd av ovanstående motivering hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär att frågan om införande av en bolagsmodell av skisserat slag — företag utan ägare — blir föremål för snar utredning.

Stockholm den 28 januari 1970

Olle Svensson (s)

i Eskilstuna

Gösta Skoglund (s)

Hilding Johansson (s)

i Trollhättan

Nr 969

Av herr Thylén, om riksdagens medverkan vid planeringen av den framtida industrilokaliseringen.

(Lika lydande med motion nr 811 i Första kammaren)

Stockholm den 28 januari 1970

B.-O. Thylén (m)
